

Asia: LVM/1770/03/2016

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä laiksi maantielain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomiot esityksestä

Pohjois-Savon ELY-keskuksen yleiset huomiot lakiesityksestä on sisällytetty ELY-keskusten yhteiseen lausuntoon.

Huomionne lain 1 lukuun Yleiset säännökset

Pidämme hyvänä seuraavia:

- Liikennejärjestelmäsuunnittelun ottaminen mukaan lakiin.
- Maantieverkon valtakunnallisen yhtenäisyyden ja palvelutason varmistaminen

Yksittäisiä havaintoja ja kysymyksiä:

- 3 § kohdan 7 mukaan maakunnan liikenneviranomaisella tarkoitetaan "...maakunnissa maakuntalain 6 §:n 1 momentin 14 ja 15 kohtien sekä 2 momentin 1 ja 2 kohtien mukaisista liikennetehtävistä vastaavaa" - kuitenkin 11 § mukaan alueellisen tienpidon (joka sisältyy em. maakuntalain 6 § 1 momentin 14 ja 15 kohtiin) järjestämisestä vastaisivat tienpidon yhteistyöalueet, joita olisi perustelutekstin mukaan enintään 9: olisiko syytä selvittää tätä määrittelyä?
- 3 § kohdassa 6 viitataan 15 h §:ään - onko tarkoitus viitata 15 i §:ään?
- Mikä merkitys 13 a § mukaisella palvelutasomäärittelyllä todellisuudessa on? Määrittely ja sen merkitys jäävät epämääräisiksi.

Huomionne lain uuteen 1 a lukuun Liikennejärjestelmäsuunnittelu

Pidämme hyvänä seuraavia:

- Velvoite valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman laatimiseksi sekä siihen sisällytettävä 10 - 12 vuoden rahoitus- ja toimenpideohjelma

- Valtakunnallisen sekä maakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnittelun vastuiden määrittely
- Kaikille mahdollisuus tutustua suunnitelmaluonnoksiin ja esittää niistä mielipiteensä

Muutosehdotuksia:

- Ehdotetaan lisättäväksi lakipykäliin maakunnille velvoite edistää liikennejärjestelmäsuunnitelmien toteuttamista
- Ehdotetaan lisättäväksi lakipykäliin maakunnille velvoite tukea ja edistää seutujen liikennejärjestelmätyötä. Tällainen rooli ohjaisi maakuntia tekemään liikennejärjestelmäyhteistyötä kuntien kanssa.
- Ehdotetaan lisättäväksi lakipykäliin maakunnille velvoite tukea ja edistää kuntien liikenneturvallisuustyötä.
- Maakunnissa on ELY-keskuksista ja maakuntien liitoista siirtynyttä vahvaa liikennejärjestelmän tuntemusta ja asiantuntemusta, joka tulee ottaa mukaan valtakunnallista liikennejärjestelmäsuunnitelmaa laadittaessa muutenkin, kuin kutsumalla koolle yhteiskokous - maakuntien pitäisi olla mukana suunnitelman laadinnassa alusta loppuun

Yksittäisiä havaintoja ja kysymyksiä:

- Miten varmistetaan, että valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma laaditaan maakuntien kehittymisen mahdollistavaksi, ei sitä rajoittavaksi
- 15 b § "...Liikennejärjestelmäsuunnittelua kehitetään käyttäjälähtöisesti..." voisi olla "...Liikennejärjestelmää kehitetään käyttäjälähtöisesti...". Viime kädessä tavoitteena tulisi olla liikennejärjestelmän kehittäminen, kuten perustelutekstin sivulla 47 todetaan.
- 15 g § Liikennevirasto hankkii nykyisin valtakunnallisesti keskitetysti tiedot maanteiden liikennemääristä ja kunnosta ja tämä käytäntö pitäisi säilyttää, kuten sivun 23 perusteella näyttäisi olevan tarkoituskin. Ehdotamme kuitenkin pykälää tarkennettavaksi niin, ettei synny virheellistä käsitystä ao. tehtävien siirtämisestä maakunnille
- 15 g § perusteluissa todetaan "... säädettäisiin lisäksi maakunnan liikenneviranomaisen velvollisuudesta tuottaa tietoja valtakunnalliseen liikenne-järjestelmäsuunnitteluun", mutta itse §:n tekstissä ei liikennejärjestelmäsuunnitelmaa mainita - voisi selkeyden vuoksi mainita.

Huomionne lain uuteen 1 b lukuun Valtion ja maakunnan välinen suhde

Pidämme hyvänä seuraavia:

- Luvussa pyritään aivan oikein varmistamaan, että alueellinen tienpito järjestetään siten, että tehtävän hoitaminen ei edellyttäisi merkittäviä lisäresursseja verrattuna nykytilanteeseen
- Yhteistyöalueiden määrän ylärajan määrittäminen tukee em. tavoitetta

Muutosehdotuksia:

- 15 n § tienpidon sopimuksessa tulisi määritellä myös tarvittavilta osin yhteistyöalueen toimivaltaa tienpitäjältä sopimuksessa siirrettävien tehtävien hoitamisessa; mm. missä tehtävissä, tilanteissa ja millä valtuuksilla yhteistyöalue edustaa tienpitäjää. Nyt asia on kirjoitettu 11 § "Tienpitäjä sopii tienpidon yhteistyöalueen maakuntien kanssa tienpidon järjestämisestä ja siirtää tehtävän hoitamiseksi tarpeelliset oikeudet sopimuksella tienpidon yhteistyöalueelle", mutta olisiko paikallaan kirjoittaa tämä 15 n §:ään?
- Yhteistyöalueen valtuuksia edustaa tienpitäjää sivutaan myös 101 § 2 momentissa: "Jos liikennettä välittömästi uhkaavan vaaran poistamiseksi on tarpeen kiireellinen toimenpide taikka jos on kysymys tiealueeseen kohdistuvan luvattoman toimenpiteen oikaisemisesta, tienpitäjällä tai tienpitäjän kanssa tehdyn tienpidon sopimuksen perusteella tienpidon yhteistyöalueella on oikeus toimenpiteeseen tai luvattoman toimenpiteen oikaisemiseen" ja viitataan 15 n § sopimusmahdollisuuteen. Joka tapauksessa on tarpeen voida sopia tienpitäjän edustajana toimimisesta.
- Tienpidon sopimuksen ja suunnitelman tulisi mahdollistaa joustava ja tehokas määrärahojen käyttö siten, että yhteistyöalue voi hankkia tienpidon urakat tarkoituksenmukaisina ja taloudellisesti tehokkaina kokonaisuuksina ja tasoittaa kustannukset maakunnittain valtuustokauden aikana

Yksittäisiä havaintoja ja kysymyksiä:

- 15 j §:ssä viitataan 15 h §:ään - ilmeisesti on tarkoitus viitata 15 i §:ään?
- 15 j §:n kohdassa 4) viitataan 15 h (i) § momenttiin 1 - tarkoittaako kuitenkin momenttia 2 tai onko momentti 1 jaettu vahingossa kahteen osaan?

Huomionne lain 2 lukuun Maantien suunnittelu

Yksittäisiä havaintoja ja kysymyksiä:

- 15 r §:ssä todetaan, että "Maakunnan liikenneviranomaisen päättää suunnittelukohteista. Tienpidon yhteistyöalue vastaa yleissuunnitelman ja tiesuunnitelman laatimisesta.". Kuitenkin 16 § todetaan "Kun tienpidon yhteistyöalue on päättänyt aloittaa yleissuunnitelman tai tiesuunnitelman laatimisen". Päättääkö siis maakunnan liikenneviranomaisen suunnittelukohteista ja yhteistyöalue suunnittelun aloittamisesta?
- 22 § lukee "Tiesuunnitelman tulee sisältää myös 15 b §:ssä tarkoitettu hankearviointi..." - pitäisi olla "...15 s §:ssä..."
- Mitä tarkoitetaan 27 § kolmannessa momentissa seuraavalla: "Tienpidon yhteistyöalueen kannanotto ilmoitetaan niille muistutuksen tehneille, jotka ovat sitä kirjallisesti pyytäneet ja samalla ilmoittaneet osoitteensa tienpitäjän suunnitelmaa koskevassa hyväksymispäätöksessä"? Eivät kai muistutuksen tehneet ole voineet tienpitäjän hyväksymispäätöksessä osoitettaan ilmoittaa??

- 32 §: onko tarkoituksella niin, että jälkiarvioinnin laatimisesta vastaa maa-kunta, ei yhteistyöalue? Kuitenkin suunnittelua edeltävien suunnitteluperusteiden laatimisesta vastaisi yhteistyöalue?

Huomionne lain uuteen 9 lukuun Maakuntaudistuksen voimaanpanoon liittyvät siirtymäsäännökset

Yksittäisiä havaintoja ja kysymyksiä:

- 118 § "Henkilö siirtyy maakunnan palvelukseen, jos siirtyvät tehtävät muodostavat vähintään puolet hänen tosiasiallisista työtehtävistään." Onko tämä kohta pykälässä tarpeellinen? Asia pitäisi jättää lakkaavien virastojen yhteistoiminnassa sovittavaksi, jotta voidaan varmistaa henkilöstön ja tehtävien siirtyminen tarkoituksenmukaisesti.
- 121 § "Jos tehtävät siirtyvät elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta yhtä useammalle maakunnalle, omaisuus siirtyy maakunnille tehtävien siirtymistä vastaavassa suhteessa, elleivät valtio ja maakunnat toisin sovi. Valtio ja maakunta voivat sopia irtaimen omaisuuden siirtymisestä myös toisin." - onko tähän jäänyt samaa asia tarkoittava kirjaus kahteen kertaan?
- 128 § kuuluuko toimitilojen vuokrasopimuksia koskeva pykälä tähän lakiin ylipäätään?
- Voimaantulopäivät ja muut määräajat muutettaneen maakuntalain voimaantuloa vastaavaksi

Huomionne lain muihin lukuihin (luvut 3-7)

Muutosehdotuksia:

- 33 § maantien kunnossapidosta todetaan "...Kunnossapito määräytyy 13 a §:n mukaisen palvelutasoluokittelun perusteella...", mutta 13 a § ei palvelutasoluokittelua mainita, vaan kuvataan palvelutason määräytymistä yleisesti runkoverkolla ja muulla verkolla - vai onko 13 a § itsessään palvelutasoluokittelu? Termi palvelutasoluokittelu antaa ymmärtää, että kyseessä olisi hyvinkin täsmällinen luokittelu. Olisiko oikeampi termi "palvelutasomäärittely"?

Yksittäisiä havaintoja ja kysymyksiä:

- Useissa kohdissa viitataan lukuun 1 c, mm. perustelutekstin sivulla 40 todetaan, että "Uudessa 1 c luvussa säädettäisiin maanteiden luokittelusta sekä maantieverkon yhtenäisyyden, asiakastarpeiden, liikenneturvallisuuden, ympäristön ja tieomaisuuden hallinnan kannalta tarpeellisista palvelutasovaatimuksista". Lisäksi sivulla 52 todetaan, että "...maakuntien välisellä yhteistyösopimuksella olisi varmistettava laissa säädetyn palvelutason toteutuminen sekä asiakastarpeiden huomiointi. Palvelutason vähimmäistaso määritettäisiin ehdotettavan lain 1 c luvussa. Tarkemmin palvelutason määrittely tapahtuisi edelleen maakuntien ja valtion välisessä tienpidon sopimuksessa sekä Liikenneviraston mahdollisten määräysten kautta". Lukua 1 c ei lakiesityksestä kuitenkaan löydy!
- 52 § mikä muut taho kuin Liikennevirasto voisi olla tienpitäjä, kun kyseessä ovat maantiet?

- 103 § yleissuunnitelmien ja tiesuunnitelmien hyväksymistä koskevat päätökset tulisivat nykyisestä poiketen nähtäville maakunnissa, eivät kunnissa. Tämä ei ole hyvä muutos niiden kannalta, joita suunnitelmat koskevat. Olisi parempi, että myös hyväksymispäätökset tulisivat nähtäville kuntiin.

Muut huomiot

Kenen tai minkä älykkyyttä tarkoitetaan sivun 7 neljännessä kappaleessa? "Palvelutasossa huomioidaan matkojen ja kuljetusten toimivuuden ja turvallisuuden, ympäristön, talouden ja älykkyyden yleistavoitteet ja muunnetaan ne maantien ja tienpidon laatua koskeviksi ominaisuuksiksi."

Kokonaisuuden ja selkeyden vuoksi olisi ollut suotavaa sisällyttää lausuttavaan lakitekstiin myös ne pykälät, joita ei esitetä muutettaviksi (mutta joista ainakin osaan kuitenkin muutettavissa pykälissä viitataan). Näyttäisi siltä, että osaa säilytettäväksi esitettävistä pykälistä täytyisi myös tarkistaa; esimerkiksi 14 § todetaan "Yksityinen tie muutetaan maantiekse 13 §:n 1 momentin mukaisten uuden maantien tekemisen edellytysten sitä vaatiessa."

Kuitenkin 13 § esitetään lisättäväksi uudet momentit 1 ja 2 (jolloin nykyinen momentti 1 muuttuisi momentiksi 3).

Huttunen Tommi
Pohjois-Savon ELY-keskus